

Planeringsenheten
Stadsbyggnadsförvaltningen

2023-04-06

ANTAGANDE
UTÖKAT FÖRFARANDE

Detaljplan för Stockby 2:63 och 3:69 m.fl. (Stenhamra centrum, del 1) på Färingsö i Ekerö kommun, Stockholms län

dnr KS19/202 (PLAN.2020.01)

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Granskning har genomförts under perioden 8 september 2022 – 6 oktober 2022. Under granskningen har cirka 20 yttranden inkommit.

Planhandlingarna har skickats ut till berörda instanser enligt separat sändlista och till berörda fastighetsägare enligt fastighetsförteckning. Handlingarna har även funnits tillgängliga på barnens bibliotek i Stenhamra, i kommunhuset samt på kommunens hemsida.

En informationsfilm om planförslaget fanns tillgänglig på kommunens hemsida under granskningstiden. Information om denna skickades ut till berörda parter. Det fanns även möjlighet att boka tid för telefonsamtal med ansvarig planarkitekt.

Nedan redovisas ämnesvis sammanfattning av de synpunkter som inkom under granskningen. Planeringsenhetens kommentarer och ställningstaganden redovisas i kursiv stil efter varje ämne. Samtliga yttranden samt bilagor finns i sin helhet att ta del av hos planeringsenheten.

Allmänt om förslaget och utvecklingen av kommunen

Två fastighetsägare intill norra delområdet yttrar att de motsätter sig byggandet av förskola där. En av dem framför att många andra boende i närområdet är emot projektet och vill bevara grönområdet. Gräsytan används av människor i alla åldrar och för olika rekreativaktiviteter samtidigt som ytan bidrar till en distans mellan bebyggelsegrupper. Det anses finnas bättre platser för ny förskola med god befintlig infrastruktur.

Två boende nära södra förskolan har lämnat synpunkter. Det framförs av en att en förtätning av Stenhamra, och skapande av småstad med fler invånare, inte har några fördelar. I yttrandet framförs även oro för Stenhamras framtid vad gäller tryggheten samt att alla återstående grönområden tas i anspråk. De grönområden som blir kvar får i sin tur ökad nyttjandegrad när ny förskola byggs. Det anses även saknas en utredning av hur djurlivet påverkas av byggnation i södra delområdet.

Barn- och utbildningsnämnden anser att det är positivt med ett utbyggt centrum med ökad kapacitet för förskolebarn. Socialnämnden framför att de inte har några synpunkter på planförslaget. Kommentar från en boende framförs om att kommunens informationsfilm om detaljplanen var informativ och bra.

Planeringsenhetens svar:

Ekerö kommuns översiktsplan, som antogs av Kommunfullmäktige 2018-03-06, ger vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. De centrala delarna av Stenhamra, inklusive marken för de föreslagna förskolorna, pekas i översiktsplanen ut för utveckling till centrum/småstad samt förtätning. Den planerade utvecklingen av Stenhamra med ökat antal bostäder och servicemöjligheter ökar även behovet av förskoleplatser vilket detta planförslag syftar till att bemöta. Planförslaget bedöms stämma överens med översiktsplanens intentioner.

Förskolornas lokalisering har bedömts som lämpliga utifrån dess lägen centralt i Stenhamra tätort med närhet till gång- och cykelbanor, andra skolor och grönområden fria från motorfordon. Utbyggd infrastruktur finns i stor utsträckning. Det är ett allmänt intresse att till skapa goda förskolemiljöer. Föreslagen exploatering bedöms inte få en påtaglig negativ påverkan på tillgången till friyta för allmänheten i Stenhamra. Båda förskolegårdarna och dess grön- och aktivitetsytor får nyttjas av allmänheten utanför verksamhetens öppettider. En mer utförlig redogörelse om vald lokalisering av förskolorna, inklusive dess påverkan på omgivningen, finns i planbeskrivningen under rubrik "Omgivningspåverkan och lokalisering". År 2016 togs ett program fram för Stenhamra för att i ett första skede redogöra för förutsättningarna för vidare planläggning. Programmet föreslog förskoleverksamhet på de två platser som aktuell detaljplan nu omfattar. Inom norra delområdet har Solbackens förskoleklass och fritidshem tidigare haft sin verksamhet.

Det norra delområdet är en ianspråktagen och nyttjad tomt som bedöms ha låga biologiska värden. Inom en del av norra delområdet bevarar planförslaget träd för att behålla karaktären och upplevelsen av naturområde. Efter samrådet infördes planbestämmelse om att vissa träd ska bevaras. Skogskaraktären bidrar även till skuggning samt attraktiva lekmiljöer för barn. Det södra delområdet inrymmer ett enstaka träd, och består i övrigt av gräsmatta med lågt biologiskt värde. Utifrån dessa förutsättningar har bedömningen gjorts att ingen

naturvärdesinventering måste tas fram inom ramen för detaljplanen, utan att tillräcklig hänsyn har tagits till de naturvärden som finns.

Planeringsenheten är av uppfattningen att trygghet är viktigt vid en förtätning av Stenhamra. Frågan kommer hanteras närmare i den pågående detaljplanen Stenhamra centrum del 2 som inrymmer Stenhamras mest centrala delar. Det planförslaget avser även att säkerställa Borgenparken som allmän plats för park samt andra markytor som allmänt tillgängliga grönområden.

Olägenhet för grannar (insyn, ljud, störningar)

Två boende intill den planerade norra förskolan anser sig drabbas hårt av exploateringen och att särskild hänsyn inte tagits i tillräcklig utsträckning där grundläggande krav inte uppfyllts. De menar att insyn, allmän lugn och ro samt ljudnivå kommer påverkas negativt vid genomförande av planförslaget. När en förskola tidigare var verksam inom norra delområdet upplevde de bullernivån som för hög för omgivande fastigheter. Vid nybyggnation anses befintligt skogsparti behöva bevaras samtidigt som bullerskydd behöver uppföras mot intilliggande fastigheter.

En boende intill Borgenparken, söder om den planerade södra förskolan, anser att plank måste byggas i fastighetsgränsen mellan Borgenparken och bostadsfastigheter. Detta för att minska bullret från barn samt förhindra barn som idag tar sig över befintliga staket in på privata tomter. Ett plank skulle förhindra framtida säkerhetsproblem och bör byggas i samma färgpalett som beslutas i aktuellt planförslag. En annan som är boende nära den planerade södra förskolan yttrar att det saknas utredning av det buller, byggdamm och sprängningar som förekommer under byggtiden. Personen undrar hur boende kompenseras för dessa faktorer som uppstår under byggarbetet samt hur kommunen säkerställer att grannhus inte skadas. Samma boende ställer sig emot att Fågelvägen tillåts användas under byggtiden, och önskar ett förtydligande om så är tänkt att ske.

Miljönämnden anser att det är svårt att bedöma hur mycket verksamheten på respektive skolgård kommer att störa boende i näromgivningen. De finner att ljud från barn i rimlig omfattning sannolikt inte bedöms som en störning enligt miljöbalken. De anser att de åtgärder som föreslås i detaljplanen för att begränsa höga ljudnivåer från barn är tillräckliga.

Boende intill de föreslagna förskolorna har även yttrat sig gällande trafik, se rubrik *Gator och trafik*.

Planeringsenhetens svar:

Planeringsenheten delar Miljönämndens uppfattning om att ljud från barn i rimlig omfattning sannolikt inte bedöms som en störning enligt Miljöbalken. Planeringsenheten är samtidigt av uppfattningen att den nya norra förskolan, samt även den södra, kommer ha viss påverkan boende intill. Verksamhetens påverkan kan variera under olika tider och upplevas olika av olika personer. Framtagen bullerutredning har undersökt potentiell störning för angränsande bostadsfastigheter från respektive förskola. Bedömningen är att det inte väntas bli en störning och olägenhet av sådan betydande grad att direkta skyddsåtgärder krävs. Därmed bedöms att en specifik lösning mot upplevd störning inte bör bestämmas i detaljplanen. En avskärmning mellan bostadsfastighet och förskola kan dämpa upplevd störning varpå planförslaget möjliggör plank om högst 1,8 meter mot fastighetsgräns. Plank kan således uppföras om behov uppkommer i framtida bedömning efter att planen vunnit laga kraft.

Lämplig kulör på samt utformning av eventuella plank bedöms kunna komma att behöva variera inom de båda skoltomterna, och en reglering av det bedöms inte behövas med hänsyn till planens syfte. Kulör och exakt utformning av plank bestäms i bygglovsskedet.

Vidare upplyser framtagna bullerutredningar om att utformningen av skolgårdarna blir viktigt i projekteringskedet för att minimera upplevd störning gentemot grannfastigheter. Illustrationsplaner för skolgårdarna redovisas i framtagna gestaltningsprogram (2022-06-07). De visar förslag på hur utformning av gårdarna kan se ut för att begränsa påverkan på angränsande grannar.

Flera planbestämmelser verkar för att begränsa påverkan på grannfastigheterna. En planbestämmelse säkerställer att träd med viss storlek på stam ska bevaras i norra delområdet, vilket bland annat bedöms bidra till en upplevd avskärmning. Därtill införs reglering att delar av marken inte får hårdgöras vilket bedöms bidra till viss dämpning av ljud från skolgård gentemot grannar. Prickmark, mark som inte får förses med byggnad, finns i plankartan för att inte möjliggöra byggnader för nära direkt angränsande grannar. Plank möjliggörs mot flertalet grannfastigheter. Planeringsenheten anser att de åtgärder som föreslås i detaljplanen för att begränsa höga ljudnivåer från barn är tillräckliga i detta skede. På kvällar och helger, när det finns större störningskänslighet, kommer verksamheten inte vara aktiv och därför bedöms risken för olägenhet som liten.

Planeringsenheten bedömer att vissa fastigheter kommer få en ökad insyn, särskilt fastighet Stockby 3:35 som har sina uteplatser på andra sidan om gång- och cykelbanan söder om den norra förskolan. Viss insyn bedöms få förekomma efter exploatering centralt inom en tätort. Planförslaget överensstämmer med gällande översiktsplan. Exploatering i enlighet med översiktsplanen kan innebära viss olägenhet för närboende, och förtätning bedöms inte möjlig att göra utan viss påverkan på omgivningen. I detta fall bedömer planeringsenheten att skälig hänsyn har tagits till befintlig bebyggelse och omgivning, och att olägenheten är godtagbar och inte betydande i enlighet med 2 kap 9 § Plan- och bygglagen (2010:900). Det allmänna intresset av behovet av ny förskola i centralt läge med bra utemiljöer bedöms väga tyngre än intresset att platserna inte exploateras. Barns bästa bör prioriteras, vilket planeringsenheten anser gjorts genom att placera huvudbyggnad och parkering närmast mot trafikerad bilväg. På så vis placeras majoriteten av skolgårdsytorna avskärmade från fordonstrafik och barn får en mer hälsosam och attraktiv skolgård än om skolgård placerats mot bilväg, på längre avstånd från grannfastigheter. Genom nuvarande planförslag kan förskolegårdarna göras större än om byggnad och parkering placerats längst in från de större vägarna. Planförslaget bedöms förenligt med 2 kap 4 § PBL.

Vilka specifika kringliggande vägar som kommer användas under byggtiden hanteras inte inom ramen för detaljplanearbetet. Inför byggstart kommer en trafikordningsplan tas fram för att redogöra för det, vilken tas fram i samråd med ansvarig väghållare. En konsekvens av planens genomförande är att det blir byggnation under en tid. Lämpliga anslutningar till byggarbetsplatsen bedöms kunna skapas. Vid södra förskolan kommer prioritet att vara att nyttja den nya anslutningen direkt mot Stenhamravägen även under produktion för att minska påverkan på intilliggande fastigheter.

Förskolorna kommer bland annat uppföras utifrån de riktlinjer som Naturvårdsverket har gällande buller från byggplatser. Vid behov kommer bullerdämpande åtgärder tillämpas. Avskärmning mot byggdamm uppförs vid behov på byggarbetsplatsen. Vid eventuell

sprängning, pålning m.m. informeras närboende om arbetet som planeras och vilka tider höga ljud kan förväntas. Byggentreprenören kommer inledningsvis utföra riskanalys utifrån vilka arbeten som ska utföras och platsens förutsättningar. Innan arbetena startar kommer besiktningar genomföras och under arbetet kommer vibrationsmätningar göras. Vid eventuella skador som uppstår finns vibrationsmätningarna till grund för att avgöra om skadan uppstått av byggarbeten eller ej. Ersättningssituationer i detaljplan regleras i Plan- och bygglagens fjortonde kapitel. Det gäller till exempel när en fastighet tas i anspråk eller om en detaljplan upphävs före genomförandetidens utgång. Generellt omfattas inte intilliggande fastighetsägare av kompensationsregleringen i PBL till följd av en detaljplan. Exploatering i enlighet med översiktsplanen kan innebära viss olägenhet för närboende även under byggtiden, och förtätning bedöms inte möjlig att göra utan viss påverkan på omgivningen.

Gator och trafik (gator, gång- och cykel, kollektivtrafik, bil och cykelparkering, tillgänglighet)

Anslutning södra förskolan

Stockby vägförening motsätter sig att infart/utfart till förskolan skall ske genom Fågelvägen och/eller Hemvärnsvägen. Detta skulle orsaka en kraftig försämring av boendemiljön och många barn använder idag Hemvärnsvägen som primär skolväg. Infart/utfart bör istället ske direkt från Stenhamravägen för att inte leda in den stora trafikmängden i ett, som de anser, lugnt och i princip helt otrafikerat villaområde. Trafikverket anser, i likhet med sitt samrådsyttrande, att utifrån trafiksäkerhets- och framkomlighetssynpunkt så är den nya anslutningen från den södra förskolan utmed Stenhamravägen ej lämplig och anser istället att förskolan bör nås via det lokala vägnätet. Boende undrar hur kommunen avser förhindra att fortkörande föräldrar använder Fågelvägen för hämtning och lämning av barn.

Trafikverket delar kommunens uppfattning att det krävs utrymme för att större fordon ska kunna angöra förskolan för exempelvis leveranser och sophämtning men är av uppfattningen att detta bör ske utan att ansluta direkt till Stenhamravägen.

Byggnadsnämnden anser att det bör studeras hur in- och utfart till Stenhamravägen, inklusive vänstersvängar, ska ske så att minimal påverkan uppstår för framkomligheten och trafiksäkerheten på vägen.

Trafikverket framför förslag på ny text i planbeskrivningen för att förtydliga lagkrav på att tillstånd erfordras för anslutning till allmän väg.

Anslutning norra förskolan

Trafikverket har inget att erinra kring den befintliga anslutningen till den norra förskolan men ställer sig negativa till att komplettera med en extra utfart i syfte att skapa en enkelriktad angöringsslinga. Boende på Grindvägen bedömer att många föräldrar kommer att hämta och lämna barn via Grindvägen vilket anses behöva förhindras. Tillträde till förskolan via Grindvägens vändplan anses behöva omöjliggöras och adressen Grindvägen 4 måste upphöra för att inte leda in transporter dit då det är en lokalgata.

Framkomlighet och trafiksäkerhet

Trafikverket bedömer att planförslaget innebär risk för kösvansar på det statliga vägnätet vilket har negativ inverkan på trafiksäkerhet och framkomlighet för bland annat Stombussen. Region Stockholm (Trafikförvaltningen) anser att kommunen bör beskriva de

åtgärder som det planeras för i vägnätet och att dessa inte bör försämra kollektivtrafikens framkomlighet.

Trafikverket framför även att de trafiksäkerhetshöjande åtgärder i deras infrastruktur som behövs för planens genomförande ska regleras i avtal med dem innan planen antas, och att de inte kommer stå för några kostnader för genomförandet. Både Region Stockholm och Trafikverket önskar få dialog med kommunen om åtgärderna. Åtgärder i infrastrukturen som påverkar kollektivtrafiken ska ske i enlighet med regionens riktlinjer. Trafikverket önskar en konkretisering av åtgärderna för att därefter kunna ta ställning till dem och framför även att det statliga vägområdet inte ska planläggas.

En fastighetsägare nära norra delområdet upplyser om att trafikvolymerna som planförslaget hänvisar är från 2015 och vilka anses vara inaktuella. De anser även att olycksriskerna för trafikanter är uppenbara vid morgon- och kvällstrafik.

Trafikverket frågar även hur barns bästa vägs in i samband med att kommunen möjliggör två nya utfarter som barn måste passera.

Planeringsenhetens svar:

Anslutning södra förskolan

Att större och fler fordon ska få angöra förskolan genom de smala villagatorna bedömer planeringsenheten som olämpligt utifrån både trafiksäkerhets- och framkomlighetssynpunkt. Separering för gång- och cykeltrafikanter finns inte och har inte utrymme att tillskapas. Stenhamravägen har kapacitet för att angöra södra förskolan till skillnad från vägarna med enskild huvudman. Att leda in all trafik inklusive varuleveranser på en smal enskild väg som idag är återvändsgata för bostäder bedöms inte som lämpligt. Planeringsenheten delar fortsatt Länsstyrelsens uppfattning från samrådet om att det är positivt om förskolegården görs så tyst som möjligt. Det bedöms möjliggöras genom att anslutning sker till och från Stenhamravägen. I planförslaget föreslås parkering och angöring placeras i den mest bullerutsatta delen av fastigheten, vilket är intill den statliga vägen. Mer utförlig beskrivning av argumenten för ny anslutning till Stenhamravägen finns i planbeskrivningen. Planbeskrivningen har även kompletterats med beräkningar från verktyget Capcal (som Trafikverket tillämpar och rekommenderar) som visar att anslutningen från Stenhamravägen till förskolan är fullt lämplig ur framkomlighetssynpunkt. Även framtagna trafikutredning (Structor 2019) och utredning av angöring (AFRY 2022) påvisar att anslutningen kommer fungera väl och att trafiksäkra lösningar är möjliga genom planförslaget. Därav delar planeringsenheten Stockby vägförenings ställningstagande om att förskolan inte bör angöra till Fågel- eller Hemvärnsvägen, utan via Stenhamravägen. Den lösningen bedöms även minska risken för upplevd olägenhet för boende intill södra förskolan och längs Fågel- och Hemvärnsvägen.

Planeringsenheten bedömer att det inte kommer ge någon tidsvinst att använda Fågelvägen eller Hemvärnsvägen vid hämtning och lämning av barn och att inga åtgärder därför behövs där i detaljplanen. Vad gäller potentiella hastighetsöverträdelser är det inte något som hanteras inom ramen för detaljplanen. Huvudentré till södra förskolan planeras placeras mot Stenhamravägen och i nordöstra delen vilket bedöms göra Fågelvägen och Hemvärnsvägen än mindre attraktiva för hämtning och lämning. Gällande tillträde till förskolans fastighet via Fågelvägens vändplan bestäms placering av staket och grindar inte i detaljplaneskedet.

Angöring för samtliga motorfordon planeras ske mot Stenhamravägen då den vägen har nödvändig kapacitet och utformning till skillnad från Fågel- och Hemvärnsvägen. Detaljplanen reglerar ett utfartsförbud mot Fågelvägens vändplan av denna anledning.

Trafikverkets föreslagna skrivning för att förtydliga om lagkravet på att tillstånd erfordras för anslutning till allmän väg har lagts in i planbeskrivningen.

Anslutning norra förskolan

Trafikverket presenterar inga motiveringar till varför separat in- och utfart är olämpligt vid Solbackavägen. Planeringsenheten finner flera fördelar med att separera infart från utfart. Dels kan ytan för parkering och angöring hållas mindre vilket i sin tur gör att friytan för barn kan bli större. En sådan lösning tillgodoser därmed barns bästa och följer barnkonventionen. Fler parkeringsplatser kan tillskapas inom ytan när in- och utfart separeras vilket bedöms positivt vid en verksamhet där föräldrarna antas följa barnen in och ut ur byggnaden. Angöringsslingan blir enkelriktad vilket gör att trafikflödet blir tydligare och mer överskådligt vilket höjer trafiksäkerheten och minskar risken för olyckor för samtliga trafikanter. Framtagen utredning av angöringen visar på hur backrörelser kan minimeras med en sådan lösning, vilket är särskilt positivt på en plats där många barn kommer vistas. Mer utförlig beskrivning av argumenten för att det är lämpligt att tillskapa ny utfart i syfte separera infart från utfart vid Solbackavägen finns i planbeskrivningen. Planbeskrivningen har även kompletterats med beräkningar från verktyget Capcal som visar att anslutningen är fullt lämplig ur framkomlighetssynpunkt. Även framtagen trafikutredning (Structor 2019) och utredning av angöring (Afry 2022) påvisar att anslutningen kommer fungera väl och att trafiksäkra lösningar är möjliga genom planförslaget.

Planeringsenheten bedömer att det inte kommer ge någon tidsvinst att använda Grindvägen och att inga åtgärder därför behövs där i detaljplanen. Vägen är olämplig att använda för angöring till förskolan, och är belägen utanför planområdet. Detta förtydligas i planbeskrivningen. Gällande tillträde till förskolans fastighet via Grindvägens vändplan bestäms placering av staket och grindar inte i detaljplaneskedet. Angöring för samtliga motorfordon planeras ske mot Solbackavägen då den vägen har nödvändig kapacitet och utformning till skillnad från Grindvägen. Justering av adress är inte en fråga som hanteras inom ramen för detaljplanen, men kommer ses över efter att detaljplanen vunnit laga kraft.

Framkomlighet och trafiksäkerhet:

Planeringsenheten delar uppfattningen att Trafikverket inte ska stå för kostnader så som åtgärd eller vägplan som detaljplanen kan komma att innebära i den statliga anläggningen. Efter genomförande av åtgärderna tillfaller de byggda åtgärderna Trafikverket utan kostnad.

Ekerö kommun har tidigare haft dialog med Trafikverket om trafiksäkerhetshöjande åtgärder, samt har pågående dialoger om att trafiksäkra överfarter/övergångsställen på statlig väg. Kommunen ser gärna fler sådana dialoger. Dialog pågår även gällande att Ekerö kommun ska ta över huvudmannaskapet för Stenhamra- och Solbackavägen inom Stenhamra tätort. Efter granskningen har Ekerö kommun och Region Stockholm haft ett dialogmöte kring bland annat lämpliga framkomlighetsåtgärder. Planhandlingarna redovisar sedan tidigare förslag på åtgärder, men vidare förslag presenterar kommunen efter att detaljplanen vunnit laga kraft i dialog med bland annat Trafikverket och Region Stockholm. Passagerna över Solbacka- samt Stenhamravägen ligger utanför planområdet och är en utformningsfråga för nästa skede. Detaljplaneförslaget hindrar inte genomförandet av trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Utifrån

den nollvision som tillämpas av inte minst Transportstyrelsen och Trafikverket är omsorgen om människors liv och hälsa ett krav när vägtransportsystemets utformning och funktion ses över. Inte minst i centrala delar av tätorter och vid förskolor där många oskyddade trafikanter vistas.

Planbeskrivningen har efter granskningen kompletterats med ytterligare redogörelser som visar att föreslagna anslutningar till statliga vägar är lämpliga ur framkomlighetssynpunkt. De nya in- och utfarternas konsekvenser på de statliga vägarna Solbacka- och Stenhamravägen har utretts med hjälp av verktyget Capcal som Trafikverket tillämpar och rekommenderar för analyser av korsningsutformning. Capcal följer Trafikverkets metodbeskrivning TRVMB Kapacitet och framkomlighetseffekter (TRV 2013:64343), kapitel 4–6. Beräkningarna i verktyget visar att det inte blir några framkomlighetsproblem eller risk för kösvansar vid de båda förskolorna. Beräkningarna finns att ta del av i planbeskrivningen.

Trafikvolymerna har uppdaterats i planbeskrivningen utifrån mätning gjord 2022.

Barns bästa prioriteras genom att gång- och cykeltrafikanter får företräde vid båda förskolorna gentemot motorfordon. Utformningen av passagerna blir viktig i nästa skede, vilket förtydligats i planbeskrivningen. De barn som ska till förskolorna kommer inte behöva passera in- och utfarterna som används av motorfordon.

Hälsa och säkerhet (geoteknik, föroreningar, solljus, trafikbuller)

Geoteknik

Trafikverket yttrar att geotekniska risker gentemot deras närliggande anläggningar, samt åtgärdsförslag, behöver utredas inom detaljplanarbetet. Bergschakt ska ta extra hänsyn till Trafikverkets anläggning samt trafikanter. Åtgärder som kan påverka statliga anläggningar bör samrådats om och ett bevakningsavtal bör tecknas mellan Trafikverket och Ekerö kommun innan antagande. Trafikverket framför även att det finns en säkerhetszon längs deras vägar som innebär att oeftergivliga anläggningar inte får placeras närmare än 6 meter från vägområdet.

SGL anser att en kompletterande stabilitetsutredning inom och i anslutning till planområdet måste göras innan antagande. Placering och laster från planerade byggnader och eventuella uppfyllnader har ej fastställts och förtydligande av befintliga förhållanden behöver redovisas. Stora uppfyllnader kan innebära behov av kontroll av lokalstabilitet. Sättningsfrågor och andra geotekniska frågeställningar ska visas särskild hänsyn vid detaljprojektering och utbyggnad av området.

Förorenad mark

Miljönämnden delar uppfattningen att planförslaget inte bedöms utgöra någon risk för människors hälsa eller miljön avseende markföroreningar.

Luftföroreningar

Miljönämnden anser att friskluftsintag bör placeras bort från större vägar. Utomhusytor där barnen vistas frekvent ska planeras för att minimera påverkan av luftkvaliteten av framförallt partiklar från vägtrafiken.

Solljus/UV-skydd

Miljönämnden yttrar att skolgårdarna måste utformas med variation av soliga och skuggiga partier. Viktigt är att natur- och trädplanteringar tillkommer för att skydda barnen från solen.

Trafikbuller

Enligt Miljönämnden bör planhandlingarna beskriva vilka områden som inte bör användas för funktionerna lek, vila och pedagogisk verksamhet på grund av överskridande av riktvärden för trafikbuller.

Planeringsenhetens svar:Geoteknik

Inför granskning togs en markteknisk undersökningsrapport och PM-geoteknik fram (ÅF-Infrastructure 2020-12-11). Inför genomförandet av detaljplanen, inför bygglovsansökan parallellt med detaljplaneprocessen, har en fördjupad markteknisk undersökningsrapport tagits fram. Utredningen hanterar de synpunkter som SGI framförde i granskningen av detaljplanen. Efter att ha läst rapporten framförde SGI att de inte längre har någon erinran mot planförslaget så som det såg ut i granskningen.

Vidare geotekniska undersökningar kommer göras i samband med projektering för att identifiera och hantera eventuella risker för bland annat Trafikverkets anläggning. Inom ramen för detaljplanen bedömer planeringsenheten att geotekniska förutsättningarna utretts tillräckligt och att detaljplanen är genomförbar ur geoteknisk synvinkel. Åtgärder som kan påverka statliga anläggningar kommer att samrådats med Trafikverket och bevakningsavtal kommer tecknas mellan Trafikverket och Ekerö kommun. Oeftergivliga anläggningar möjliggörs inte inom 6 meter från vägområdet.

Förorenad mark

Yttrandet noteras.

Luftföroreningar

Förskolegårdarna regleras att avskärmas av respektive huvudbyggnad för att på så vis till övervägande del placeras på behörigt avstånd från de mest trafikerade vägarna. Vidare utformning av skolgårdarna hanteras i genomförandeskedet. Luften bedöms inte förorenad till sådan grad att planbestämmelse om placering av friskluftsintag bedöms nödvändig. Planbeskrivningen förtydligas gällande rekommendationen om placering av friskluftsintag.

Solljus/UV-skydd

Genom att säkerställa bevarande av vissa träd samt möjliggörandet av huvudbyggnader i två våningar säkerställs viss skugga inom skolgårdarna. Vidare utformning av skolgårdarna hanteras i genomförandeskedet.

Trafikbuller

Planbeskrivningen har förtydligats gällande vilka ytor av skolgårdarna som inte bör användas för lek, vila och pedagogisk verksamhet.

Miljökvalitetsnormer (MKN) - Vatten

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör miljökvalitetsnormer för vatten. För att inte påverka möjligheterna att kunna följa MKN i Mälaren-Långtarmen behöver

kommunen säkerställa att den föreslagna reningen av dagvatten kompletteras, så att någon otillåten belastning av bl.a. kvicksilver och TBT inte sker.

Miljönämnden för ett resonemang gällande MKN i sitt yttrande. De bedömer att det inte är rimligt att kräva ytterligare rening än vad dagvattenutredningen föreslår med tanke på de stora osäkerheterna som finns i statusklassning och föroreningsberäkningar. Exempelvis gällande TBT. Risk för ökad belastning på Långtarmen kanske får accepteras, anser dem, då detta planförslag är etapp 1 av den planerade omdaning av Stenhamra centrum. När centrumområdet exploateras i kommande etapp bedöms föroreningsbelastningen på Långtarmen minska.

Både Länsstyrelsen och Miljönämnden anser att påverkan på de båda recipienterna, och en bedömning av om miljökvalitetsnormerna kan följas för dem, måste redovisas separat från varandra.

Stockholm vatten och avfall har inga erinringar om utförandet av förskolorna utifrån recipientsynpunkt eller miljökonsekvenser. Under förutsättning att dagvatten från Stenhamra centrum, inklusive dessa förskoleytor, hanteras enligt förslag i dagvattenutredningen eller motsvarande, så bör påverkan på recipienten vara relativt låg. Planhandlingarna tyder på en medvetenhet om behovet av en robust dagvattenhantering.

Planeringsenhetens svar:

Inför antagande har dagvattenutredningen uppdaterats (AFRY 2023-02-20) utifrån Länsstyrelsens synpunkter. Slutsatser har förts in i planbeskrivningen. Påverkan på och bedömning av båda recipienterna redovisas separat från varandra. Planbeskrivningen redogör för att det i Stenhamra centrum pågår fler detaljplaner. Sammantaget bedöms planernas genomförande komma att göra det möjligt att följa MKN i Mälaren-Långtarmen, som kompensation för att aktuell detaljplan isolerat inte klarar av det. Bristfälligt dataunderlag och felmarginaler i parametrar har vägts in i bedömningen. Dialog har förts med Länsstyrelsen efter granskningen och utifrån den reviderade dagvattenutredningens beräkningar och förslag bedömer planeringsenheten att Länsstyrelsens synpunkter är tillgodosedda och att planförslaget nu visar rätt MKN kommer kunna följas. Detta till stor del då en våtmark, som ingår i parallellt pågående detaljplanearbete i Stenhamra, planeras anläggas som en del i reningen. Vikten av anläggandet av våtmarken understryks i planhandlingarna.

Teknisk försörjning (VA, dagvatten, el/tele/bredband, pumpstation, räddningstjänst)

Allmänt om teknisk försörjning

Roslagsvatten yttrar sig om formuleringar i delar av planbeskrivningen (granskningsversionen) som bland annat berör avsnitten Teknisk försörjning samt Genomförande vilka de anser måste uppdateras och förtydligas.

Dagvatten

Trafikverket yttrar en fråga gällande hur kommunen säkerställer att tillräckliga dagvattenlösningar genomförs då de inte är tvingande eftersom de inte regleras på plankartan. Plankartan reglerar endast hårdgöringsgrad. De framför även att dagvattenanläggningarna inte får påverka deras anläggningar negativt samt att åtgärder inte får placeras inom eller innebära restriktioner på det statliga vägnätet. Detaljplan för

Stenhamra centrum del 2 bör enligt Trafikverket innehålla analyser som berör större nederbördsmängder än 20-årsregn.

El/tele/bredband

Föreslagen ny nätstation (E-område) ligger för nära befintlig luftledning enligt Vattenfall Eldistribution som anser att minst 20 m avstånd bör tillämpas. Nätstationen ska samtidigt placeras på ett minsta avstånd av 5 meter till befintlig markkabel.

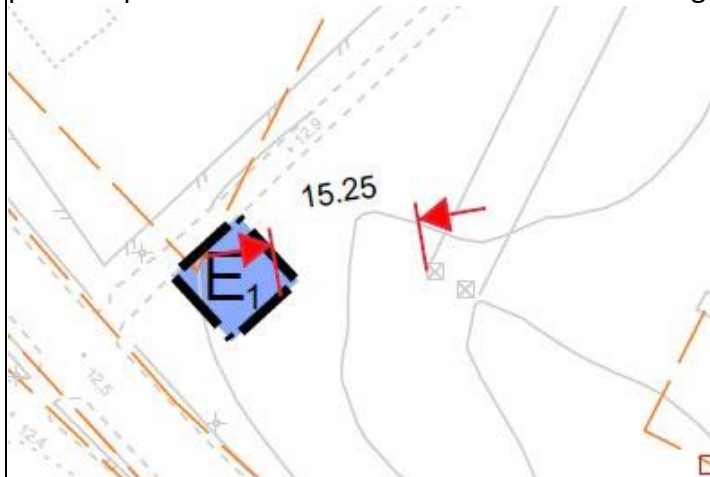

Bild bifogad i Vattenfalls yttrande.

Ellevio förutsätter att ledningar för distribution av el kan ligga i mark för allmän plats.

Skanova (Telia Company) har inget att erinra. Men om de tvingas vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter de att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Pumpstation

Roslagsvatten yttrar att för att underhålla pumpstationsbyggnaden behöver ett område på ca 2 meter runt pumpstationen vara fritt från staket etc. Rekommenderat avstånd mellan pumpstation och byggnad är 50 meter.

Räddningstjänst

Södertörns brandförsvarsförbund har inget att erinra.

Planeringsenhetens svar:

Allmänt om teknisk försörjning

Planbeskrivningen (antagandeverisionen) har uppdaterats enligt Roslagsvattens synpunkter. Gällande formulering om anmälan om vattenverksamhet är det en generell skrivning.

Dagvatten

En detaljplan har begränsade möjligheter att reglera frågor om dagvattenhantering. Planförslaget säkerställer ytor som inte får hårdgöras, ytor för dagvattenhantering, och att det som krävs för rening och fördröjning är möjligt att genomföra i nästa skede. Exakt vilka åtgärder och lösningar som ska användas bestäms inte i detaljplaneskedet. Under bygglovsprocessen undersöks och bedöms de vid bygglovsansökan föreslagna dagvattenlösningarna. Kommunen delar synen att det är viktigt ur ett helhetsperspektiv för området att utforma dagvattenanläggningarna så att de inte påverkar Trafikverkets

anläggningar negativt och åtgärder får heller inte placeras inom vägområdet eller innebära restriktioner på det statliga vägnätet. Projektgrupp för Stenhamra centrum del 2 informeras om Trafikverkets synpunkt. Statlig anläggning ingår inte i planområdet.

El/tele/bredband

Planeringsenheten har fört dialog med Vattenfall Eldistribution efter detaljplanens granskningsskede gällande skyddsavstånd. Vattenfall har efter dialogen bedömt att E-områdets läge som presenterades i granskningen fungerar och har inte någon erinran mot planförslaget.

Ledningar kan förläggas inom u-område eller allmän plats. Den part som initierar åtgärder som påverkar ledningar och kablar ska bekosta åtgärderna.

Pumpstation

Placering av staket bestäms inte inom ramen för detaljplanen. Avstånd mellan pumpstation och huvudbyggnad säkerställs i detaljplanen till minst cirka 50 meter.

Räddningstjänst

Synpunkten noteras.

Arkitektur och gestaltning

En boende nära norra förskolan anser att förskolorna ska byggas i ett plan istället för två för att undvika vertikalförflyttningar med ökad olycksrisk och arbetsbelastning som följd. Den nya byggnaden passar inte in i omgivningen med i huvudsak låg bebyggelse, då den uppfattas som hög och massiv.

En boende på Fågelvägen, hoppas att södra förskolan blir av lantlig karaktär i röd färg.

Barn- och utbildningsnämnden är positiva till att två våningar föreslås då det möjliggör en användning av ytor till förskolans utemiljö. Byggnadsnämnden är positiva till att byggnadernas placering preciserats vilket möjliggöra goda utomhusmiljöer avskärmade från trafikbuller. Miljönämnden ser positivt på att båda förskolegårdarnas friyta uppfyller Boverkets riktlinjer för friyta per elev på 40 kvm.

Byggnadsnämnden är även positiva till att takvinkel, nockhöjder och kulörer regleras i detaljplanen.

Planeringsenhetens svar:

Detaljplanen möjliggör både en och två våningar. Verksamheterna behöver inhysa ett visst antal barn för att fungera på lång sikt. Planeringsenheten anser att två våningar istället för en innebär en fördel genom att friytan per barn kan bli större och uppnå Boverkets riktlinjer om 40 kvadratmeter per elev. Alternativet att bygga två förskolor som tar upp dubbelt så mycket markyta bedöms mindre lämpligt.

Detaljplaner har begränsad möjlighet att reglera invändig utformning i byggnader. Byggregler och tillgänglighetskrav kommer att följas. Planeringsenheten kan upplysa om att hiss planeras i båda förskolorna vilket bland annat bidrar till möjlighet att minska arbetsbelastningen. Ekerö kommun har i ett tidigt skede samordnat fastighetsenheten, barn- och utbildningsförvaltningen, pedagoger samt skyddsombud för att få till en

verksamhetsanpassad utformning och för att säkerställa en god arbetsmiljö för såväl barn som personal. Dialogen har inte funnit problem med ökad olycksrisk eller arbetsbelastning. Kringliggande bebyggelse är uppförd i en till två våningar. Totalhöjden för de nya förskolorna väntas bli högre än majoriteten av kringliggande bebyggelsen. För att skapa en upplevelse av en mindre byggnad och bryta ner skalan har planeringsenheten tillsammans med ansvarig projektarkitekt och stadsarkitekt arbetat med gestaltningen under hela planprocessen, och i synnerhet med takets utformning. Småskalighet, småstadskänsla och samspel med historisk bebyggelse är ett genomgående tema i gestaltningen. De i sammanhanget ganska stora byggnadsvolymer bryts upp och varieras med volymer i vinkel, olika takfall, upprepade sadeltaksmotiv, loggia och verandor för att åstadkomma ett helhetsintryck av småskalighet, variation och anpassning till platsens förutsättningar och kulturhistoria. Planförslaget möjliggör fortsatt två våningar inför antagande.

Planförslaget säkerställer att huvudbyggnaders och komplementbyggnaders fasader uppförs i huvudsakligen trä i kulör enligt framtagen färgpalett som finns i tillhörande planbeskrivning samt gestaltningsprogram. Material och kulörer är framtagna med fokus på naturliga, varma och igenkänningsbara materialval och en färgskala med förankring i området och i svensk byggnadstradition. Den norra förskolans fasad får en faluröd kulör i likhet med bland annat de gamla arbetarbostäderna i Stenhuggarbyn. Den södra förskolan får en ockragul kulör likt Stenhuggarbyns gamla Konsumbutik.

Se gestaltningsprogram för fler illustrationer och resonemang som resulterat i föreslagen gestaltning.

Avtal och genomförande

Lantmäteriet anser att planbeskrivningen behöver, i enlighet med 40 a § anläggningslagen, nämna att ägaren till den mark som blir av med belastning av en ga ska betala ersättning till de fastigheter som deltar i ga:n om det uppkommer en skada.

Planeringsenhetens svar:

Förslaget på skrivning har förts in i planbeskrivningen inför antagande.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas inkomna synpunkter. Planeringsenhetens kommentarer och ställningstaganden redovisas, ovan, efter varje ämne i kursiv stil. Samtliga yttranden samt bilagor finns i sin helhet att ta del av hos planeringsenheten.

Statliga och regionala myndigheter

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör miljö kvalitetsnormer för vatten.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Detaljplanen är uppdelad i tre områden. Det norra området avvattnas för närvarande till vattenförekomsten Mälaren-Hilleshögviken, det södra och det östra till vattenförekomsten Mälaren-Långtarmen. Efter exploatering kommer allt dagvatten att ledas till Mälaren-Långtarmen som har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Klassningen grundar sig bland annat på höga

halter i sediment av antracen, koppar, PBDE, kvicksilver och TBT, som har klassificerats i den sämsta statusklassen. Detta innebär att ingen ytterligare tillförsel av dessa ämnen är tillåten.

Dagvattenutredningen (AFRY, 2020-07-03, Rev 2022-06-02) visar att belastningen på Mälaren-Långtarmen av samtliga undersökta ämnen, däribland de i den sämsta statusklassen (utom PBDE som inte är undersökt), ökar även efter lokal rening. Belastningen från dagvatten på Mälaren-Hilleshögviken försvinner helt eftersom inget dagvatten leds dit.

I dagvattenutredningen redovisas den sammanlagda belastningen från planområdet på de båda recipienterna. Miljökvalitetsnormer för vatten gäller isolerat för varje vattenförekomst. Påverkan på de båda recipienterna och en bedömning av om miljökvalitetsnormerna kan följas måste därför redovisas separat.

För att inte påverka möjligheterna att kunna följa miljökvalitetsnormerna i Mälaren-Långtarmen behöver kommunen säkerställa att den föreslagna reningen av dagvatten kompletteras, så att någon otillåten belastning av bl.a. ovan nämnda ämnen inte sker.

Trafikverket

Anslutning

Trafikverket håller fast vid samrådssynpunkterna om angöring till det statliga vägnätet. Utifrån trafiksäkerhets- och framkomlighetssynpunkt är den nya anslutningen från den södra förskolan utmed Stenhamravägen inte lämplig. Trafikverket anser att den södra förskolan istället bör nås via det lokala vägnätet. Trafikverket delar kommunens uppfattning att det krävs utrymme för att större fordon ska kunna angöra förskolan för exempelvis leveranser och sophämtning men Trafikverket är av uppfattningen att detta bör ske utan att ansluta direkt till Stenhamravägen. Trafikverket har inget att erinra kring den befintliga anslutningen till den norra förskolan. Vi ställer oss dock negativa till att komplettera med en extra utfart i syfte att skapa en enkelriktad angöringsslinga. Vi ser även en risk för körsvars på det statliga vägnätet när föräldrar ska lämna och hämta sina barn, vilket har negativ inverkan på både framkomligheten och trafiksäkerheten, vilket bland annat påverkar framkomligheten för Stombussen negativt. I resonemanget om barnkonventionen och barns bästa missas gående och cyklande barn som kommer norrifrån och som måste passera två nya utfarter. Hur kommer dessa barns bästa med i bedömningen? Under rubriken avtal i planbeskrivningen står det att ett avtal behöver tecknas mellan exploatören och Trafikverket angående nya anslutningar till statens anläggningar. Texten bör justeras till följande:

”Enligt 39 § väglagen erfordras väghållningsmyndighetens tillstånd för ny eller justering av anslutning till allmän väg. Ansökan om tillstånd för anslutning till allmän väg måste göras i en separat ansökan och kan göras på Trafikverkets hemsida.”

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder

Trafikverket har tagit del av Trafikutredningen (Structor) och de åtgärder som förslås på det statliga vägnätet. I utredningen föreslås främst åtgärder som hastighetsäkning och refug på övergångsstället vid den södra förskolan. De åtgärder som föreslås i utredningen är ambitiösa och troligtvis kostsamma, särskilt om vägen ska breddas med 2-3 m för att få till en refug. Eventuella åtgärder i den statliga transportinfrastrukturen, vilka erfordras för planens genomförande, ska regleras i avtal mellan kommunen och Trafikverket innan planen antas. Trafikverket kommer inte stå för några kostnader som åtgärden eller framtagande av vägplan som planen kan komma att innebära. Det kommer dessutom troligtvis ta många år för att få åtgärder på det statliga vägnätet genomfört, särskilt om det krävs vägplan. Det finns i dagsläget ingen dialog gällande dessa åtgärder mellan kommunen och Trafikverket. För att Trafikverket ska kunna ta ställning till detta behöver kommunen konkretisera vilken eller vilka åtgärder som är aktuell för platsen. Trafikverket vill även framhäva att den statliga vägen eller vägområdet inte ska planläggas. Gränserna för området som är markerat som Gång, Cykel bör kontrolleras så att det inte inkräktar på det statliga vägområdet.

Dagvatten

Detaljplanen reglerar enbart högsta procentuella andel som får hårdgöras vid respektive skolgård samt parkering. Av planbeskrivningen framgår det att enbart följa hårdgöringskraven inte är tillräckligt för att klara hantering och rening av dagvatten utan utredningens föreslagna dagvattenlösningar (eller liknande lösningar med samma reningseffekt) behöver även genomföras. Hur säkerställer kommunen att tillräckliga dagvattenlösningar genomförs då de inte är tvingande genom att de regleras på plankartan? Det är viktigt att ur ett helhetsperspektiv för området utforma dagvattenanläggningarna så att de inte påverkar Trafikverkets anläggningar negativt och åtgärder får heller inte placeras inom vägområdet eller innebära restriktioner på det statliga vägnätet. Kommande arbete i etapp 2 bör dessutom innehålla analyser som berör större nederbördsmängder än 20-årsregn.

Geoteknik

I det fortsatta planarbetet behöver en riskutredning som inkluderar geotekniska risker gentemot Trafikverkets närliggande anläggningar tas fram. Riskutredningen ska omfatta åtgärdsförslag som ämnas eliminera riskerna under och efter byggnation. Riskutredningen bör även inkludera eventuella kontrollprogram för geokonstruktioner så som spont, schakt osv. Eventuell bergschakt med sprängning ska ta extra hänsyn till Trafikverkets anläggning och därtill trafikanter. Åtgärder som på något sätt kan komma att påverka de statliga anläggningarna bör därför samrådas med Trafikverket. Innan planens antagande bör ett så kallat bevakningsavtal därför tecknas mellan Trafikverket och Ekerö kommun.

Säkerhetszon

Längs de statliga vägarna finns en säkerhetszon som ska vara fri från oeftergivliga hinder så att risken för svåra personskador vid avkörningsolyckor förebyggs. Bullerskyddsskärm, komplementbyggnader eller andra oeftergivliga anläggningar får därför inte placeras närmare än 6 meter från vägområdet. Vid båda skolorna finns en gång- och cykelväg som gör att en skyddsskärm eller dyl. antagligen inte kan placeras så mycket närmare än 6 meter, snarare längre bort än 6 meter om hänsyn tas till att sikten fortsatt ska vara god på gång- och cykelbanan.

Region Stockholm (Trafikförvaltningen)

Region Stockholm noterar att flertalet frågor som regionen lyft under samråd har besvarats. Dock är framkomlighet i vägnätet fortsatt viktigt att bevaka då begränsande åtgärder är något som ofta påverkar kollektivtrafiken negativt. I relation till planområdet trafikerar stombuss vilket ställer höga krav på god framkomlighet för att kollektivtrafiken blir ett effektivt och attraktivt resealternativ. Regionen anser därför att kommunen bör beskriva de åtgärder i vägnätet som det planeras för. Åtgärder bör inte försämra för kollektivtrafikens framkomlighet i vägnätet. Regionen ser gärna att en dialog upprättas med regionens trafikförvaltning kring vilka framkomlighetsåtgärder som är lämpliga. Alla åtgärder i infrastruktur som påverkar kollektivtrafiken ska ske i enlighet med regionens riktlinje RiGata-Buss för att säkerställa kollektivtrafikens behov och funktion. Riktlinjen finns att tillgå på regionens hemsida.

Statens Geotekniska Institut (SGI)

Enligt planbeskrivningen kommer en kompletterande stabilitetsutredning att utföras i syfte att klarlägga stabilitetsförhållandena inom och i anslutning till planområdet. SGI har inget att invända mot valt tillvägagångssätt under förutsättning att utredningen utförs inom ramen för det fortsatta planarbetet. Vi vill dessutom uppmärksamma att utredningen ska följa riktlinjerna i IEG tillämpningsdokument 6:2008 eller 4:2010. SGI noterar att placeringen och lasterna från planerade byggnader och eventuella uppfyllnader ej har fastställts och önskar ett förtydligande avseende planerade förhållanden. Vid utförande av stora uppfyllnader kan det bli aktuellt med kontroll av lokalstabilitet. Krävs det åtgärder eller restriktioner för att stabiliteten för planerade förhållanden ska vara tillfredsställande behöver det utredas nu i planskedet. Vi vill framhålla, även om sättningsfrågor inte ingår i vår granskning, att särskild hänsyn här till måste tas vid utbyggnad av området. Vidare

måste en rad geotekniska frågeställningar som grundläggning, stabilitet för schakter, geoteknisk kontroll och omgivningspåverkan ägnas särskild uppmärksamhet vid detaljprojektering och utbyggnad. SGI ser från geoteknisk synvinkel att planläggning är möjlig förutsatt att ovanstående synpunkter beaktas i det fortsatta planarbetet. Krävs det åtgärder eller restriktioner ska dessa på ett plantekniskt godtagbart sätt säkerställas i planen.

Lantmäteriet

Gemensamhetsanläggningen Stockby ga:14 behöver som en följd av planförslaget omprövas och omfördelning/minskning av de upplåtta områdena behöver ske. Enligt 40 a § anläggningslagen ska ägaren till den mark som blir av med belastning av en ga betala ersättning till de fastigheter som deltar i ga:n om det uppkommer en skada. I planbeskrivningen nämns inget om dessa regler som inte är dispositiva och numera gäller när en gemensamhetsanläggning minskas i omfattning. I övrigt har Lantmäteriet inte funnit anledning till synpunkt.

Kommunala nämnder

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ställer sig positiv till att man i en utbyggnad av Stenhamra centrum även säkerställer för en utökad kapacitet gällande förskolebarn. Det är även positivt att förskolan planeras i två våningar, för att på så sätt möjliggöra en användning av ytor till förskolans utemiljö. Nämnden har tidigare besvarat remissen och det svaret är fortfarande aktuellt. Barn- och utbildningsnämndens hänvisar därmed till nämndens yttrande 2020-04-29 (BUN20/77-403).

Byggnadsnämnden

Beslut

Byggnadsnämnden beslutar att yttra sig i enlighet med bygglovsenhetens bedömning.

Bygglovsenhetens bedömning

Bygglovsenheten bedömer inledningsvis att byggnadsnämndens synpunkter i yttrande i samrådsskedet har beaktats. Då detaljplanen till viss del arbetats om är nämndens synpunkter avseende parkmarken inte längre aktuella.

Bygglovsenheten anser det positivt att detaljplanen reglerar var på fastigheten förskolebyggnaderna får placeras. På så sätt styrs exploateringen så att goda utomhusmiljöer kan tillskapas för förskolebarnen då trafikbuller avskärmats. Enheten ser vidare positivt på att detaljplanen reglerar takvinkel och högsta tillåtna nockhöjd över nollplanet för att reglera såväl antal våningar som byggnadens volymverkan. Då förskolebyggnaderna är förhållandevis stora i jämförelse med sin omgivning ser enheten det positivt att detaljplanen utrett vilka kulörer som är lämpliga och anpassar sig till omkringliggande bebyggelse. Även om inte bestämmelser återfinns avseende kulörsättning finns färgpalett angiven i planbeskrivningen. Bygglovsenheten kan konstatera att in- och utfart till den södra förskolefastigheten görs från Stenhamravägen, vilken är genomfartsleden genom Stenhamra. Enheten kan konstatera att den till detaljplanen hörande rapporten avseende angöring inte berör vänstersvängar från Stenhamravägen för angöring till den södra förskolefastigheten. Enheten anser att det vidare bör studeras hur in- och utfart ska ske så att minimal påverkan uppstår för framkomligheten och trafiksäkerheten på Stenhamravägen. Bygglovsenheten anser att detaljplanen är lämplig att arbeta vidare med och har inga vidare synpunkter på detaljplaneförslaget.

Socialnämnden

Socialnämnden har tagit del av planbeskrivningen och har inte några ytterligare synpunkter.

Miljönämnden

Beslut

Miljönämnden beslutar att anta miljöenhetens bedömning som eget yttrande med tillägg från nämndens tidigare yttrande, MN § 38 2020-06-10, i ärendet i den del som avser solskydd/UVskydd:

Miljöenheten vill framföra vikten av att skolgårdarna utformas med en variation av skuggiga och soliga partier. För att minimera barns exponering för solljus har Strålsäkerhetsmyndigheten föreslagit att skolgårdar och förskolemiljöer utformas så att mer skugga erbjuds. Även Boverket har en vägledning för att planera, utforma, sköta och förvalta barns och ungas utemiljöer.

Miljöenhetens bedömning

Förorenad mark

Miljöenheten delar uppfattningen att planförslaget inte bedöms utgöra någon risk för människors hälsa eller miljön avseende markföroreningar. Planbestämmelse (a1) reglerar att marklov krävs för samtliga markåtgärder inom ytan för påvisad förhöjd kopparhalt och att tillsynsmyndighet för markföroreningar då ska kontaktas. Ny provtagning har visat att den förhöjda halten koppar var isolerad till ett litet område.

Dagvatten

Eftersom MKN (miljökvalitetsnormen) för vatten är beslutade per vattenförekomst bör det vara planförslagets påverkan på respektive vattenförekomst som bedöms, snarare än förändringen från hela planområdet. Enligt dagvattenutredningen medför exploateringen att föroreningsmängderna som rinner mot Långtarmen ökar för alla ämnen, samtidigt som belastningen från planområdet på Hilleshögviken helt försvinner. Trots rening kommer alltså inte föroreningsmängderna ned under befintliga nivåer för det dagvatten som leds mot Långtarmen. Det beror dels på att den mark som tas i anspråk för södra delområdet nu är naturmark, men även på att dagvattnet från norra delområdet efter exploateringen rinner ut i Långtarmen. Frågan är då om den ökade belastningen på Långtarmen kan tålas utan att möjligheten att klara MKN försämras. Den kemiska ytvattenstatusen i Långtarmen klassas som ej god på grund av att gränsvärdena för antracen, tributyltenn (TBT), kvicksilver (Hg) och polybromerade difenyleterar (PBDE) överskrids i vattenförekomsten. Gränsvärdet för PBDE och Hg överskrids i alla Sveriges undersökta ytvattenförekomster varpå dessa ämnen har ett mindre strängt krav. När det gäller antracen och TBT beskrivs tillförlitligheten i statusklassningen som låg i VISS (Vatteninformationssystem för Sverige) på grund av lite data. Även föroreningsberäkningarna i Stormtac är mer osäkra för dessa ämnen än för till exempel metaller och näringsämnen då schablonerna baseras på färre studier. Markanvändningarna i planförslaget är dock inte sådana som förväntas ge upphov till TBT- eller antracenföroreningar. TBT kan ofta förknippas med äldre båthamnar, medan en möjlig källa till antracen i dagvatten är trafik. Miljöenheten bedömer att det inte är rimligt att kräva ytterligare rening än vad dagvattenutredningen föreslår med tanke på de stora osäkerheterna som finns i statusklassning och föroreningsberäkningar. Risken för viss ökad belastning på Långtarmen kanske får accepteras, särskilt då detta planförslag är etapp 1 av den planerade omdaning av Stenhamra centrum. När centrumområdet exploateras i kommande etapp bedöms föroreningsbelastningen på Långtarmen minska.

Trafikbuller

En mindre del av respektive skolgård kommer inte klara riktvärdet på ekvivalent ljudnivå från trafiken på 50 dB(A) och maximalnivån 70 dB(A). De delar av skolgårdarna som har överskridande av riktvärden kommer att användas av barnen i begränsad omfattning. Vid behov medger också detaljplanen att bullerskydd uppförs mot trafiken. Miljöenheten anser dock att det bör framgå av plankartan/planbeskrivningen att de områden där det förekommer överskridande av riktvärden inte bör användas för funktionerna lek, vila och pedagogisk verksamhet.

Omgivningspåverkan

Bullerutredningen lyfter vikten av att skolgården utformas så att ytor där de högsta ljudnivåerna väntas förekomma placeras med avstånd till angränsande bostadsfastigheter. Detaljplanen möjliggör också att mer högljudda aktiviteter kan äga rum på delar av förskolegården som inte angränsar direkt till boende. För att minska eventuell upplevd olägenhet så reglerar detaljplanen även ytor som inte får hårdgöras för att dämpa uppkomna ljudnivåer. Detaljplanen medger också uppförande av häck, plank eller annan avskärmning vid behov. Detta förtydligas i de delar där förskolegård direkt angränsar mot bostadsfastighet genom f3 som anger att plank om högst 1,8 meter får uppföras mot

fastighetsgräns. Det är svårt att bedöma hur mycket verksamheten på respektive skolgård kommer att störa boende i näromgivningen. Att använda riktvärden för buller vid bedömning av störning från barn är också förknippat med svårigheter då ljud från barn i rimlig omfattning sannolikt inte bedöms som en störning enligt miljöbalken. Miljöenheten anser att de åtgärder som föreslås i detaljplanen för att begränsa höga ljudnivåer från barn är tillräckliga.

Luftföroreningar

Miljöenheten konstaterar med stöd av utförd utredning SLB 38:201 och haltkartor att luftkvalitet med god marginal klarar miljökvalitetsnormer och uppsatta miljömål för luftkvalitet. Beräkningar i utredningen visar att haltbidraget från Stenhamra panncentral är så litet att det inte påverkar totalhalten i någon större utsträckning för varken PM10 eller NO2. Barn är speciellt känsliga för luftföroreningar eftersom de, jämfört med vuxna, andas in större luftvolym i förhållande till sin vikt. Dessutom har barn ett svagare försvarssystem mot skadliga ämnen. Förskolorna ligger nära Stenhamravägen respektive Solbackavägen och vägsplitage är stora källor till luftföroreningar. Även om miljökvalitetsnormer för utomhusluft klaras vid förskolorna är det angeläget att luftkvaliteten vid barns inomhus- och utomhusmiljöer är så god som möjligt. Hänsyn bör därför tas vid placering av förskolornas friskluftsintag för att minska risken för dålig inomhusluft. Det är också angeläget att planera ytor utomhus där barnen vistas frekvent för att minimera påverkan av luftkvaliteten av framför allt partiklar från vägtrafiken.

Barnperspektiv

Miljöenheten ser positivt på att båda förskolegårdarnas friyta uppfyller Boverkets riktlinjer för friyta per elev på 40 kvm. Miljöenheten vill även framhålla vikten av att integrera mer natur och trädplanteringar för att skapa skydd mot solen.

Övriga remissinstanser

Skanova (Telia Company)

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen. Skanovas teleanläggningar/rättigheter berörs inte/påverkas inte av rubricerat planförslag. Om Skanova tvingas vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Vattenfall Eldistribution

I tidigare yttrande har det framförts att det finns en 77 kV markkabel och luftledning i närheten av planområdet. I ett senare utskick redovisades markkabelns inmätta placering. Då markkabelns inmätta placering inte redovisas i nuvarande plankarta vill Vattenfall Eldistribution att kommunen säkerställer så E-området/nätstation inte krockar med markkabeln. Trots att kabeln och luftledningen ska raderas i framtiden behöver säkerhetsavstånden tas till hänsyn så länge ledningarna är i drift. En ny byggnad intill en luftledning med spänningsnivå **över 55 kV**, där människor **inte** antas vistas stadigvarande, bör placeras på ett avstånd av minst 20 meter från närmaste anläggningsdel, detta utifrån säkerhetsområde och elsäkerhetsrisk. Byggnader som kräver grundläggning skall placeras på ett minsta avstånd av 5 meter till markkabelns närmaste fas.

Roslagsvatten

Det norra planområdet omfattas idag av verksamhetsområde för dricks-, spill- och dagvatten, medan det södra planområdet endast omfattas av verksamhetsområde för dricks- och spillvatten. Väster om den planerade norra förskoletomten ligger en pumpstation. Rekommenderat avstånd mellan pumpstation och byggnad är 50 m, men avståndet kan minska genom t.ex. luktreducerande åtgärder. För att underhålla pumpstationsbyggnaden behöver ett område på ca 2 m runt pumpstationen vara fritt från staket etc.

Planbeskrivning inkl. genomförandebeskrivning:

Undersökning om betydande miljöpåverkan (s. 10)

Stryk del av mening "Beroende på förslag på dagvattenhantering kan befintlig pumpstation och ledningar behövas flyttas", är ej aktuellt i etapp 1.

Förutsättningar, förändringar och konsekvenser – Teknisk försörjning – Vatten och avlopp – Förutsättningar (s. 29)

Lägg till efter första meningen: "Det norra planområdet omfattas idag av verksamhetsområde för samtliga vattentjänster, medan det södra planområdet endast omfattas av verksamhetsområde för dricks- och spillvatten."

Omformulering: "Det finns ledningar som korsar Stenhamravägen och sedan viker av söderut under marken inom det södra planområdet."

Förutsättningar, förändringar och konsekvenser – Teknisk försörjning – Vatten och avlopp – Förändringar (s. 29)

Lägg till högst upp i stycket: "De två förskolorna ska anslutas till det allmänna VA-nätet."

Förutsättningar, förändringar och konsekvenser – Teknisk försörjning – Dagvatten - Förändringar (s. 31)

Förslag på tillägg till mening: "Flöden ska inte heller öka från området jämfört med dagens situation kopplat till ett 20-årsflöde, enligt princip om att vid exploatering av naturmark ska dagvattenflöden inte öka."

Genomförande – Organisatoriska frågor – Huvudmannaskap (s. 40)

Lägg till att kommunen är huvudman för diket i den södra delen av planområdet.

Genomförande – Organisatoriska frågor – Ansvarsfördelning (s. 40)

Stryk "Nedan kallas VA-huvudmannen för Roslagsvatten AB".

Omformulering: "Ekerö kommun är ansvarig för åtgärder för regn från VA-huvudmannens ansvar (upp till 20-årsregn) till 100-årsregn."

Genomförande – Fastighetsrättsliga frågor – Servitut/ledningsrätt/avtalsservitut (s. 42)

Lägg till efter första meningen: "Ledningsrätt ska upplåtas inom kvartersmark för södra förskolan".

Genomförande – Ekonomiska frågor – VA-anläggningsavgift (s. 43)

Byt ut "Anslutningsavgift" till "Anläggningsavgift".

Genomförande – Tekniska frågor – Vattenverksamhet (s. 44)

"Anmälan om vattenverksamhet ska lämnas till Länsstyrelsen och ombesörjs av kommunen vid utbyggnad av dagvattenanläggningen" – är det diket som åsyftas?

Stockholm Vatten och Avfall

Allmänt

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) har under granskning tagit del av rubricerat planbeskrivning och plankartan. Planområdet är utanför Stockholmvattnets verksamhetsområde men inom det yttreskyddsområde för Mälaren. Dagvattnet från planområdet släpp i Långtarmen inom Vattenskyddsområdet för Mälaren. Stockholmvattnet har inga erinringar om utförandet av förskolorna utifrån recipientsynpunkt eller miljökonsekvenser kan dock tillägga det följande om dagvatten.

Dagvattenhantering

Under förutsättning att dagvatten från Stenhamra centrum, inklusive dessa förskoleytor, hanteras enligt förslag i dagvattenutredningen eller motsvarande, så bör påverkan på recipienten vara relativt låg. De nämner både fördröjning av dagvatten på allmän mark, såsom skelettjordar och genomsläppliga parkeringsplatser, och fördröjning på kvartersmark. I varje del av byggandet av Stenhamra centrum bör dock dagvatten omhändertas på bästa möjliga sätt för att minska den påverkan som annars ligger kvar i och med att huvuddelen av området har markavvattning via ledningsnät, och ledningsnätet mynnar i recipienten. De skriver ju också i planbeskrivningen att "Dagvattenhanteringen inom området bör sträva efter att uppnå en hög reningsgrad av dagvatten för att minimera påverkan på recipienten", samt "För att minska miljöpåverkan på dagvattnet bör material som inte innehåller miljöskadliga ämnen väljas", vilket tyder på en medvetenhet om behovet av en robust dagvattenhantering.

Södertörns brandförsvarsförbund (SBFF)

Sbfff har tagit del av nedan givna handlingar och har inget ytterligare att erinra i detta skede.

Ellevio AB

För att försörja tillkommande verksamheter etableras en ny nätstation inom planområdets södra del. Den nya nätstationen ansluts till det befintliga 20-kV nätet. Det är viktigt att tillräckligt stora ytor i allmän mark reserveras för de utrymmen som krävs för Ellevios anläggningar. Särskilt vid nätstation uppstår stora utrymmesbehov för de ledningsansamlingar som krävs för planens elförsörjning. Ellevio rekommenderar ett E-område som är minst 10x10m. Se även allmän information om nätstationer och ledningar i bilagor till yttrandet. Utrymmet för nätstationen måste även anpassas till Ellevios funktioner för drift och underhåll. Myndigheters rekommendationer avseende buller, magnetfält och skyfall måste beaktas i samband med lokalisering av nätstation. Det finns en 0,4 kV distributionsledning som korsar parkmarken i gångväg väster om den planerade förskolan i planens södra del. I planens norra del finns en 0,4 kV distributionsledning förlagd i gång- och cykelväg från Solbackavägen mot Uppgårdskolan. Ledningarna måste beaktas och kan bli föremål för flytt om de berörs av planåtgärder. Ellevio förutsätter att ledningar för distribution av el med stöd av planen kan förläggas i allmän mark så som gata, gång- och cykelväg samt parkmark. Ellevio områdesansvarig önskar fortsatt dialog avseende planens elförsörjning samt säkerställande av ledningarnas lägen i allmän mark. Ellevio önskar att fortsatt bli kallade till ledningsamordning. Åtgärder i Ellevios befintliga anläggningar utförs efter beställning till Ellevio samt bekostas av beställare.

Stockby vägförening

Flaggar för att infarten till nya förskolan måste gå via Stenhamravägen. Att leda in trafik via Hemvärnsvägen och nedåt Fågelvägen vore mkt olyckligt. Förskolan i fråga är en mkt stor förskola med rejält med trafik och att leda in all den trafiken i ett lugnt och i princip helt ofrafikerat villaområde, bara kommer leda till protester och osämja. Merparten av gamla Stenhamra och hela den östra och syd östra delen av Stenhamras barn, använder just Hemvärnsvägen som primär väg för att ta sig till skolan. Och att då öka trafiken genom att placera en förskola där känns orimligt och olyckligt.

Angående detaljplanering av Stenhamra centrum. Stockby vägförening motsätter sig att infart/utfart till förskolan skall ske genom Fågelvägen och/eller Hemvärnsvägen. Detta skulle orsaka en kraftig försämring av boendemiljön. Infart/utfart bör istället ske direkt från Stenhamravägen.

Berörda fastighetsägare:**Yttrande 1**

Jag Förnamn Efternamn och Förnamn Efternamn boende på Grindvägen x i Stenhamra motsätter oss denna detaljplan för bygget av den norra förskolan mellan Solbackavägen och Uppgårdsskolan. (OBS vi har inga motsättningar när det gäller planen på den andra förskolan Stenhamravägen-Borgenparken). Vi är kommuninvånare och skattebetalare och detta projektet angränsar med en stor del direkt till vår tomt / fastighet. Det drabbar oss oerhört mycket både när det gäller ljudnivå, insyn och allmän lugn & ro. Dessutom behöver vi bevara den stora gräsytan som idag används av många barn för lek och spel, även flera vuxna och pensionärer brukar samlas och umgås regelbundet på området, div hunddressyr-övningar och kurser förekommer också regelbundet. Jag har hört mig för hos flera boende i närområdet och många är absolut emot projektet, då dom också vill bevara grönområdet. Kommunen skall ta särskild hänsyn till vår tomt / fastighet, detta har inte gjorts tillräckligt. Vi har haft flera möten med bla Holger Nilsson mfl på Ekerö kommun, dessa har varit trevliga och ni har visat en viss förståelse, men de grundläggande krav vi ställt har inte uppfyllts. Vi är beredda att ha fortsatta samtal framöver, för att om möjligt försöka hitta lösningar.

Yttrande 2Val av byggarbetsplats

Varför ta mark i anspråk som används som rekreations och friluftsområde som även ger distans till befintliga byggnader med skogspartier emellan. Alternativ finns, tomten där tidigare förskola låg, platsen där den tillfälliga paviljongen ligger. På bägge platserna finns el, VA- anslutningar och trafikanslutningar.

Val av byggnad

Varför bygga i 2 plan med vertikalförflyttningar av småbarn, personal och allt som hör till med ökad olycksrisk och arbetsbelastning som följd. Dessutom passar inte byggnaden in i omgivningen med i huvudsak låg bebyggelse, då den föreslagna byggnaden uppfattas som hög och massiv. Byt plats och bygg i ett plan.

Buller

Av erfarenhet av tidigare dagisverksamhet i gula villan vet vi att bullernivån blir alldeles för hög för oss i omgivande fastigheter. Om byggnation sker måste befintligt skogsparti bevaras, samt att bullerskydd måste uppföras tillräckligt högt för att skydda våra högre belägna uteplatser.

Trafiksituation Solbackavägen

Morgon och kvällstrafik blir kaotisk och stressig med lämna/hämta samtidigt på skolor och förskola samtidigt med busstrafik, cyklister och fotgängare, olycksriskerna är uppenbara. Trafikvolymerna som hänvisas till är från 2015. Nu är det högre, speciellt med tung trafik.

Trafiksituation Grindvägen

Då många p.g.a trafiken på Solbackavägen väljer att lämna/hämta via Grindvägens vändplan måste detta stoppas, med kännedom om hur det var tidigare med dagiset och all trafik. Tillträde via vändplan Grindvägen måste stoppas med staket eller dylikt så att passage ej kan ske den vägen. Även idag används Grindvägen för att lämna/hämta till Uppgårdsskolan. Dessutom måste adressen Grindvägen 4 upphöra då vi inte kan ha transporter den här vägen då det är en lokalgata.

Sammantaget är val av plats för etablering av förskola helt fel med avseende på ovanstående synpunkter bl.a.

Yttrande 3

Med tanke på nu liggande detaljplan samt kommande delar så kommer ett utökat nyttjande att ske av befintliga områden och då särskilt Borgenparken. Parken kommer att beröras i del två men då del 1 omfattar förskoleverksamheten och dessa nyttjar Borgenparken dagligen idag i sin verksamhet innefattas detta i del 1. Förskolornas utökade storlek/placering kommer kraftfullt utöka nyttjandet av grönytor i anslutning samt Borgenparken med direkt koppling till våra fastigheter. Vi med direkt kontakt till Borgenparken och dess grönytor mellan nu planerad placering av förskola på sydöstra delen av Stenhamra önskar byggnation av bullerplank på fastighetsgränsen mot dessa ytor. Detta då ett kraftigt ökat nyttjande av grönytor samt Borgenparken kommer ske. Syftet att minska buller samt ur säkerhetssynpunkt då det idag sker att barnen tar sig över våra befintliga staket samt klättrar i träd på våra fastigheter samt ibland ramlar ned från dessa. Ett bullerplank på regelmässig byggnationshöjd skulle förhindra detta säkerhetsproblem i framtiden. Bullerplanket bör byggas i samma färgpalett som beslutats i nu liggande planverk för Stenhamra.

Yttrande 4

Filmen som finns är mycket bra och informativ! Jag har dock redan protesterat mot att Stenhamra är tänkt som en småstad och ser inga fördelar med ökad befolkning. Varför riskera att vi ska få det lika stökigt med polisutryckningar som på Ekerösidan där det förtätats gräsligt genom åren. Ökad befolkning innebär inte bara positiva saker. Än så länge känner jag mig helt trygg i Stenhamra men är rejält orolig för vad framtiden ska innebära. Att dessutom ta alla återstående gröna områden som finns i anspråk för att förtäta även Stenhamra är mer än sorgligt.

De synpunkter frågor jag har kring södra förskolan:

Utredning av hur detta påverkar de djur som faktiskt bor på fältet saknas.

Utredning av bullermätning av minst 1 års byggarbete med bland annat sprängningar samt mätning av det byggdamm vi kommer drabbas av finns inte med.

Hur kompenseras vi för detta från tidig morgon?

Är det tänkt att under bygget använda Fågelvägen? Det framkommer inte och om så är tanken protesterar jag mot det! Hur säkerställer ni att mitt gamla hus inte skadas i grunden av sprängningarna? Förskolan är tänkt i två våningar och jag hoppas verkligen att byggnaden blir av lantlig karaktär med röd färg.

Även om det ska bli förbjudet att använda Fågelvägen som in/utfart undrar jag hur ett förbud ser ut i praktiken. Sen när respekterar stressade småbarnsföräldrar förbud. Finns inga hinder att parkera på Fågelvägen och promenera resterande lilla sträcka. Den typen av ökad biltrafik vill jag inte ha på Fågelvägen!

Hur tänker ni hindra den möjligheten?

Sammanfattning

De inkomna synpunkterna har lett till att planförslaget har reviderats enligt följande:

Planbeskrivning:

- *Planbeskrivningen har förtydligats i enlighet med Roslagsvattens yttrade önskemål som i huvudsak berörde avsnitt Teknisk försörjning och Genomförande.*
- *Planbeskrivningen har förtydligats med upplysningar om 39 § väglagen, 40a § anläggningslagen samt med trafikmätningar och beräkningar som visar att framkomligheten på de statliga vägarna påverkas marginellt av planförslaget.*
- *Planbeskrivningen och har förtydligats avseende omhändertagande av dagvatten samt påverkan på MKN för vatten.*
- *Redaktionella ändringar.*

Plankarta:

- *Grundkartan har aktualiserats.*
- *Komplementbyggnader ges möjlighet att även uppföras med pulpettak, och inte enbart sadeltak. Högsta tillåtna nockhöjd är fortsatt 3,5 meter.*

Ändringarna bedöms inte föranleda behov av någon förnyad granskning eftersom de inte bedöms vara av väsentlig art. Ändringen avseende komplementbyggnaders möjliga takform bedöms inte påverka någon part väsentligt och berör endast den planlagda fastigheten. Komplementbyggnader är fortsatt inte möjligt att uppföra direkt intill angränsande bostadsfastighet, utan antingen finns prickmark (mark som inte får förses med byggnad) eller allmän plats mellan fastighetsgräns och möjlig komplementbyggnad vilket skapar ett avstånd. Komplementbyggnaders byggrätt, volym, placering eller nockhöjd ändras ej efter granskningen. Huvudbyggnadens utformning ändras ej efter granskningen. Sadeltak på komplementbyggnad möjliggörs fortsatt, och pulpettak blir inget krav utan enbart en möjlighet. Det bedöms inte finnas skäl att omöjliggöra pulpettak utifrån detaljplanens syfte. Ett pulpettak bedöms kunna bidra till att uppnå syftet med planen i form av att byggnader ska anpassas till sin omgivning.

Sammanfattning av inkomna synpunkter som ej tillgodosetts:

- Marken ska lämnas oexploaterad.
- Annan färgsättning på södra förskolan.
- Lägre våningsantal och nockhöjd.
- Bullerskydd måste garanteras att uppföras mot närboende.
- Möjligheten att lämna/hämta skolbarn via Grindvägens- samt Fågelvägens vändplaner måste tas bort.
- Den södra förskolan ska anslutas till Fågel- eller Hemvärnsvägen.
- Mer konkreta förslag på åtgärder i de statliga anläggningarna behövs.
- Riskutredning för geoteknik ska tas fram inom detaljplanarbetet för de statliga anläggningarna.
- Utredning om kommande byggarbetsbuller, byggdamm, vibrationer, byggtrafik inklusive kompensation för närboende behövs i planhandlingarna.
- Utredning av djurliv inom södra delområdet behövs.

Följande yttranden har inte fått sina synpunkter tillgodosedda:

Samrådsyttranden

- Sakägare 1
- Kommunala rådet för funktionshinderfrågor (KRF)
- Trafikverket

Granskningsyttranden

- Yttrande 1
- Yttrande 2
- Yttrande 3
- Yttrande 4
- Trafikverket

Planeringsenheten bedömer att planförslaget är en lämplig avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Tommie Eriksson
Miljö- och stadsbyggnadschef

Holger Nilsson
Planarkitekt